

10. แนวทางในการดำเนินคดีแพ่ง เพื่อฟ้องเรียกค่าเสียหาย

10.1 การเตรียมเอกสารในการฟ้องร้องให้ผู้ทำละเมิด ชดใช้ค่าเสียหายในคดีแพ่ง

เอกสารที่ต้องจัดเตรียม เช่น

1. หนังสือมอบอำนาจในกรณีที่มีมอบให้ผู้อื่นกระทำการแทน
2. รายละเอียดในการคำนวณยอดหนี้
3. ใบแต่งตั้งทนายความ
4. บัตรประจำตัวประชาชนและสำเนาทะเบียนบ้านของโจทก์
5. หนังสือรับรองนิติบุคคล (จากสำนักงานหุ้นส่วนบริษัท กรมทะเบียนการค้า กระทรวงพาณิชย์) ในกรณีที่เกี่ยวข้องกับนิติบุคคล
6. เอกสารใบเสร็จในการประกอบการ เช่น ใบเสร็จในการจัดซื้อทรัพย์สิน วัสดุ อุปกรณ์ (บิลเงินสด) ใบเสร็จในการซื้ออุปกรณ์ซ่อมแซมทรัพย์สิน วัสดุ อุปกรณ์ เป็นต้น
7. ใบเสร็จในการเสียภาษีให้องค์กรบริหารส่วนตำบล เทศบาล สรรพากร เป็นต้น
8. หลักฐานของทรัพย์สินที่เสียหาย เช่น ภาพถ่ายของทรัพย์สินที่เสียหายจากคราบน้ำมัน จำนวนของทรัพย์สินที่เสียหาย เป็นต้น
9. เอกสารที่ทางหน่วยงานของรัฐออกสำรวจ และผู้ประกอบการตอบข้อมูลกลับ

10.2 ขั้นตอนในการฟ้อง

1. รวบรวมเอกสาร ตามข้อ 1
2. ยื่นเอกสารต่อศาล

3. แต่งตั้งทนาย²
4. การดำเนินการต้องดำเนินการอย่างรวดเร็วนับจากการเกิดเหตุ

ให้ดำเนินการแจ้งกับเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินการต่อไป

- 4.1 ในกรณีที่ทราบผู้ก่อความเสียหายให้ดำเนินการฟ้องได้ภายใน 1 ปี (คดีจะมีอายุความ 1 ปี)
- 4.2 ในกรณีที่ไม่ทราบผู้ก่อความเสียหายต้องดำเนินการหาตัวผู้ก่อความเสียหายเพื่อดำเนินคดีภายใน 10 ปี (คดีจะมีอายุความ 10 ปี)

10.3 ค่าใช้จ่ายในการฟ้อง

10.3.1 ค่าขึ้นศาล

คดีมีทุนทรัพย์ ได้แก่ คดีที่โจทก์เรียกร้องโดยมีค่าขอปลดเปลื้องทุกข้ออ้างคำนวณเป็นราคาเงินได้ เช่น คดีที่มีค่าขอเรียกร้องเงินหรือทรัพย์สินที่โจทก์จะได้กรรมสิทธิ์หากโจทก์ชนะคดีซึ่งยังมีได้เป็นของตนจากผู้อื่นมาเป็นของตน โดยจำนวนเงินหรือราคาทรัพย์สินที่เรียกร้องนั้นถือเป็นทุนทรัพย์สำหรับค่าขึ้นศาลในคดีที่มีทุนทรัพย์โจทก์ต้องเสียอัตราร้อยละ 2.50 บาท ของจำนวนทุนทรัพย์แต่ไม่เกิน 200,000 บาท

ค่าฟ้องขอให้ศาลบังคับตามคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการ คดีค่าขึ้นศาลอัตราร้อยละ 1 บาท ตามจำนวนทุนทรัพย์ที่อนุญาโตตุลาการกำหนดไว้ในคำชี้ขาดแต่ไม่เกิน 80,000 บาท

คดีไม่มีทุนทรัพย์ คือ คดีที่โจทก์มีค่าขอปลดเปลื้องทุกข้ออ้างไม่อาจคำนวณเป็นราคาเงินได้ เช่น ขอให้บังคับจำเลยให้กระทำการหรือละเว้นกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งเพื่อประโยชน์ของโจทก์ โดยโจทก์ไม่ได้อ้างหรือเรียกร้องเป็นจำนวนเงินหรือทรัพย์สินอย่างใดอย่างหนึ่งสำหรับค่าขึ้นศาลในคดีไม่มีทุนทรัพย์โจทก์ต้องเสียร้อยละ 200 บาท

ในกรณีเป็นคดีมีทุนทรัพย์กับไม่มีทุนทรัพย์รวมอยู่ในคดีเดียวกันให้คิดค่าขึ้นศาลในอัตราร้อยละ 2.50 บาท ของจำนวนทุนทรัพย์ที่เรียกร้องโดยเป็นเงินอย่างต่ำ 200 บาท แต่ไม่เกิน 200,000 บาท

²ในการดำเนินคดี โจทก์หรือจำเลยซึ่งถือเป็น “ตัวความ” หากไม่ต้องการที่จะดำเนินคดีด้วยตนเองก็อาจแต่งตั้งให้ทนายความกระทำการแทนได้ ทนายความที่ได้รับแต่งตั้งมีอำนาจว่าความและดำเนินกระบวนการพิจารณาแทนตามที่เห็นสมควรเพื่อรักษาผลประโยชน์ของตัวความที่แต่งตั้งตน การดำเนินกระบวนการพิจารณาในศาลมีขั้นตอนซับซ้อน หากดำเนินการผิดพลาดจะส่งผลเสียแก่คดีโจทก์และจำเลยจึงควรแต่งตั้งทนายความกระทำการแทน ทั้งนี้เพื่อความสะดวกและรัดกุมในการดำเนินคดี เนื่องจากทนายความเป็นผู้มีวิชาชีพทางกฎหมายย่อมรู้ขั้นตอนหรือกระบวนการพิจารณาต่างๆ ดีกว่าบุคคลทั่วไป

อุทธรณ์หรือฎีกาค่าเสียหาย ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 227 หรือ 228 เสียค่าขึ้นศาลเรื่องละ 200 บาท

ค่าขึ้นศาลในขนาด (เกี่ยวกับค่าเช่า ดอกเบี้ย ค่าเสียหาย) เช่น ถ้าไม่ได้ขอดอกเบี้ยก่อนฟ้อง แต่ขอดอกเบี้ยนับแต่วันฟ้องจนถึงวันชำระเสร็จ ต้องเสียค่าขึ้นศาลขนาดอีก 100 บาท ค่าขึ้นศาลเพิ่มขึ้นตามปกติศาลจะคำนวณค่าขึ้นศาลเมื่อโจทก์ยื่นฟ้อง แต่ถ้าต่อมามีการแก้ไขคำฟ้องหรือมีเหตุประการอื่นอันทำให้จำนวนทุนทรัพย์เพิ่มขึ้นโจทก์ต้องเสียค่าขึ้นศาลเพิ่มขึ้นตามจำนวนทุนทรัพย์ที่เพิ่มขึ้น

วิธีคำนวณค่าขึ้นศาล

ในการคำนวณค่าขึ้นศาลถ้าทุนทรัพย์ไม่ถึง 100 บาท ให้นับเป็น 100 เศษของ 100 บาท ถ้าถึง 50 บาท ให้นับเป็น 100 ถ้าต่ำกว่า 50 บาท ให้ปัดทิ้ง

การคำนวณมีวิธีการง่าย ๆ คือ ให้นำทุนทรัพย์ตั้งแล้ว ทหารด้วย 40

เช่น	ทุนทรัพย์	= 21,050	บาท
	วิธีคิด	= 21,100	บาท ทหารด้วย 40
	คิดเป็นค่าขึ้นศาล	= 527.50	บาท

10.3.2 ค่าธรรมเนียมอื่นๆ ในคดีแพ่ง (กรณีศาลชั้นต้น)

- ค่าร้อง 20 บาท
- ค่าขอ 10 บาท
- ค่าแถลง - บาท
- ใบแต่งตั้งนาย 20 บาท
- ค่าอ้างเอกสารเป็นพยานฉบับละ 5 บาท สูงสุดไม่เกิน 200 บาท
- ค่ารับรองสำเนาเอกสาร โดยผู้อำนวยการสำนักงานศาล 20 บาท
- ค่าใบสำคัญแสดงว่าคดีถึงที่สุด 15 บาท

การขอยกเว้นค่าธรรมเนียมศาล กรณีที่โจทก์หรือจำเลยเป็นคนยากจนไม่มีทรัพย์สินพอจะเสียค่าธรรมเนียมศาลโจทก์หรือจำเลยอาจยื่นคำร้องขออนุญาตยกเว้นค่าธรรมเนียมศาลได้เรียกว่า การฟ้องหรือต่อสู้คดีอย่างคนอนาถา ซึ่งข้อได้ทุกระดับชั้นศาลผู้ขอจะต้องยื่นคำขอโดยทำเป็นคำร้องต่อศาลชั้นต้นพร้อมกับคำฟ้อง คำฟ้องอุทธรณ์ คำฟ้องฎีกา หรือคำให้การ และสาบานตัวให้คำชี้แจงต่อเจ้าหน้าที่ศาลว่าไม่มีทรัพย์สินพอจะเสียค่าธรรมเนียมศาล ซึ่งเจ้าหน้าที่ศาลจะบันทึกถ้อยคำสาบานเอาไว้ศาลจะฟังคู่ความทุกฝ่ายโดยไต่สวนก่อนพิจารณาสั่งถ้าศาลอนุญาตให้ฟ้องหรือต่อสู้คดีอย่างคนอนาถาทั้งหมดผู้นั้นไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียมในการดำเนินกระบวนการพิจารณาของศาล ซึ่งรวมถึงเงินวางศาล อันได้แก่เงินค่าธรรมเนียมที่ต้องใช้แก่ฝ่ายชนะคดีในศาลล่าง

สำหรับการยื่นฟ้องอุทธรณ์ หรือฎีกาแต่ถ้าศาลอนุญาตให้ฟ้องหรือต่อสู้คดีอย่างคนอนาถาเพียงบางส่วน ผู้นั้นจะได้รับยกเว้นค่าธรรมเนียมศาลเฉพาะส่วนที่ศาลสั่งยกเว้นให้

ค่าใช้จ่ายอื่นๆ ในการดำเนินคดีแพ่งคู่ความอาจต้องเสียค่าใช้จ่ายอื่นๆ อีก เช่น ค่าส่งหมาย คำทำแผนที่พิพาท ค่าบ่อยการและค่าพาหนะพยาน ค่าตรวจเอกสารโดยผู้เชี่ยวชาญ เป็นต้น

10.4 ชนิดของพยานหลักฐาน

1. พยานบุคคล หมายถึง บุคคลที่ไปเบิกความให้ข้อเท็จจริงต่อศาล
2. พยานเอกสาร หมายถึง กระดาษ หรือวัตถุใดๆ ที่ปรากฏตัวอักษร ตัวเลขหรือเครื่องหมาย ซึ่งเป็นการสื่อความหมายนั้นๆ เช่น สัญญาฎีโฉนดที่ดิน
3. พยานวัตถุ หมายถึง วัตถุสิ่งของหรือสัตว์ที่นำมาวางให้ศาลตรวจหรือให้ศาลไปตรวจ ในกรณีที่พยานวัตถุไม่สามารถเคลื่อนที่ได้
4. พยานผู้เชี่ยวชาญ หมายถึง พยานที่มากับความให้ความเห็นต่อศาลในฐานะเป็นผู้มีความรู้ ความชำนาญเป็นพิเศษในวิชาการบางอย่าง

10.5 การอ้างพยานเอกสาร

1. การอ้างเอกสารเป็นพยานนั้น ศาลรับฟังเฉพาะต้นฉบับของเอกสารเว้นแต่
 - 1) คู่ความทุกฝ่ายตกลงกันว่าสำเนาเอกสารนั้นถูกต้อง
 - 2) หาต้นฉบับเอกสารไม่ได้เพราะสูญหายหรือถูกทำลายศาลจะอนุญาตให้นำสำเนาเอกสาร หรือพยานบุคคลมาสืบก็ได้
2. ฝ่ายที่อ้างเอกสารต้องส่งสำเนาเอกสารให้ศาล และคู่ความฝ่ายอื่นก่อนวันสืบพยานไม่น้อยกว่า 7 วัน
3. ฝ่ายที่อ้างเอกสารต้องเสียค่าอ้างเอกสารเป็นพยานในศาลชั้นต้นฉบับละ 5 บาท แต่สูงสุดไม่เกิน 200 บาท

10.6 ผู้ที่จะฟ้องคดีหรืออาจถูกฟ้องคดีได้ต้องเป็น บุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคล

บุคคลธรรมดา ได้แก่ ผู้ที่มีสภาพบุคคลซึ่งอาจเป็นโจทก์ฟ้องหรือถูกฟ้องเป็นจำเลยได้ อนึ่ง ตำแหน่งหน้าที่ราชการบางตำแหน่งรวมถึงผู้ดำรงตำแหน่งหน้าที่ราชการด้วย เช่น ผู้ดำรงตำแหน่งอธิบดี หรือผู้ว่าราชการจังหวัดอาจเป็นโจทก์ฟ้องหรือถูกฟ้องเป็นจำเลยได้เช่นกัน

นิติบุคคล เป็นบุคคลที่กฎหมายสมมุติขึ้นให้มีสิทธิหน้าที่เช่นเดียวกับบุคคลธรรมดา โดยยกเว้นสิทธิและหน้าที่บางประการที่นิติบุคคลจะมีอย่างเช่น บุคคลธรรมดาไม่ได้การจะเป็นนิติบุคคลได้ต้องมีกฎหมายบัญญัติรับรองไว้ นิติบุคคล เช่น บริษัทมหาชนจำกัด บริษัทจำกัด ห้างหุ้นส่วนจำกัด ห้างหุ้นส่วนสามัญ สมาคม มูลนิธิ วัดที่ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมา หน่วยงานราชการ (กระทรวง ทบวง กรม) รัฐวิสาหกิจ มหาวิทยาลัย จังหวัด เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล กองบัญชาการทหารสูงสุด กองทัพบก กองทัพเรือ กองทัพอากาศ เป็นต้น

สิ่งที่ไม่ม่มีสภาพเป็นนิติบุคคล เช่น รัฐบาล กลุ่มหรือคณะบุคคล กองมรดก หน่วยงานราชการที่มีฐานะเป็นกอง สำนักสงฆ์ สุเหร่า อำเภอ ชมรม เป็นต้น ซึ่งไม่มีกฎหมายบัญญัติรับรองให้มีสถานะเป็นนิติบุคคล ดังนั้นจึงไม่อาจเป็นโจทก์ฟ้องหรือถูกฟ้องเป็นจำเลยได้
